

УДК 908(497.11 Прислоница)
314.113:33(497.11)

Оригиналан научни рад

Original scientific work

Сања Павловић**ПРИВРЕДНЕ ОДЛИКЕ ПРИСЛОНИЦЕ У ПРОШЛОСТИ,
ТРЕНУТНО СТАЊЕ И МОГУЋНОСТИ РЕВИТАЛИЗАЦИЈЕ**

Извод: Одлазак младих из села у градове, померање старосне границе и деаграризација су одлике многих села у Србији, па и Прислонице код Чачка. Иако географски положај, природне одлике и манастир Вујан омогућавају развој не само пољопривреде и туризма, већ и оснивање привредних објеката мањих капацитета, до сада је учињено мало у циљу обнављања привредног живота у селу. Предузете акције ревитализације су иницијатива појединаца. Постојеће стратегије развоја и просторни план општине Чачак треба да омогуће укључење шире заједнице у привредни развој Прислонице, а самим тим и запошљавање радно способног становништва. Уједно би се утицало и на демографске прилике и иницирао остатак млађег становништва.

Кључне речи: Прислоница, деаграризација, ревитализација, привреда

Abstract: Departure of youthful from villages to towns, upheaval of superannation and deagrization are excellences of many villages in Serbia, even Prislonica near Čačak. Geographical position, natural features and monastery Vujan spread conditions for development not only of agriculture and tourism, but even foundation economic objects of minor abilities. It has done anything in point of restitution economic life in village. Attempted actions of revitalization are motion of only some people. Existent development strategies and spatial plan of community Čačak should manage inclusion of whole union in economic development of Prislonica and placement of active population. It could be influence to demographic occasions and initiation for remain in village.

Key words: Prislonica, deagrization, revitalization, economy

Увод

Сеоско насеље Прислоница је у северном делу општине Чачак. Находи се на средокраћу Горњег Милановца и Чачка, од којих је удаљена по 13 km. Удаљеност од Београда је 135 km, а центар села је 2 km од магистралног пута М–22. Северозападно је село Брђани, које административно припада општини Горњи Милановац, североисточна граница је планина Вујан, источна села Горња и Доња Тречча, јужна Прељина, западна река Дичина. Надморска висина је од 247 m (место Шкипића брод на газу преко

реке Дичине) до 856 m (врх Велики Вујан). Локалитет Школско брдо у центру насеља је на 375 m надморске висине. Површина сеоског атара је 2215,97 ha. На овом простору је, по попису из 2002. године, живео 1.591 становник у 498 домаћинства. Прислоница је у прелазној зони гравитационог подручја Чачка. Разноврсни природни услови и добра саобраћајна повезаност нису спречили депопулацију и деаграризацију. Могућности за развој повртарства, ратарства, воћарства, сточарства и сеоског туризма постоје. Због тога треба стимулисати интензивирање и модернизовање пољопривредне производње, уз даље афирмисање сеоског туризма, јер се Прислоница већ налази на туристичкој карти Србије.

Пољопривреда

Удруживање земљорадника у Прислоници има дугу традицију. Прва задруга је основана 1899. године. Кредитна задружна организација је обезбеђивала новац за набавку алата, опреме, репродукционог материјала, новац за порез. Између Првог и Другог светског рата обновљен је рад земљорадничко кредитне задруге, а у исто време је основана и набавно продајна задруга. Њени чланови су били задругари који су млеко достављали Чачанској млекарни. Месна задруга за пољопривредни кредит је од чланских удела, улога на штедњу и других средстава позајмљивала новац члановима по најнижој камати. Године 1947. формирана је Сељачка радна задруга "Поле", која је престала са радом пет година касније. Планирано је било да се удруживањем средстава ситних пољопривредних газдинстава оснују крупне организационе јединице.¹ Данас у Прислоници постоји задруга у статусу мировања.

Мали утицај на развој пољопривреде имало је Српско пољопривредно друштво, тј. његова подружница у Прислоници. Ова подружница је основана 1934, а престала са радом 1936. године. Имала је 31 члана.²

У време Општине прислоничке у посебним обрасцима уписивани су подаци пољопривредне статистике, на захтев Министарства пољопривреде и вода Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Године 1926. озима пшеница је била засејана на 128 ha, јечам 32 ha, овас 28 ha, кукуруз 135 ha, конопља 17 ha, сточна репа 3 ha, кромпир 12 ha, лук 15 ha, купус 12 ha, пасуљ 2 ha. Велике површине под конопљом су засејаване, јер је ова биљна култура

¹ Ранђеловић В., Мандић С.: **Земљорадничко задругарство у Чачанском крају**, Зборник радова са научно-стручног скупа "Вишевековна историја Чачка и околине", Удружење Чачана у Београду, 1994, стр. 544–554.

² Мићовић М.: **Успон и пад виноградарства у општини Чачак**, Зборник радова са научно-стручног скупа "Вишевековна историја Чачка и околине", Удружење Чачана у Београду, 1994, стр. 524.

служила за добијање платна за одећу, постељину, сламарице, торбе, цакове. Конопља је сејана у пролеће, чупана у лето. Године 1926. у Прислоници је било 11425 стабала јабуке, 65000 шљиве, 8900 крушке, 1450 ораха. Виногради су се простирали на површини од 4,5 ha, а принос са 1 ha је износио 2200 hl вина. После Првог светског рата, у подножју Вујна., сађени су виногради. На њиховом месту данас се налазе багремове шуме. Сточни фонд су чиниле овце (710), говеда (546), свиње (272), коњи (24), козе (3), живина (3927), а забележено је и 129 кошница.

Подаци за 1931. годину указују да су повећане површине под кукурузом (430 ha), пасуљом (20 ha), кромпиром (30 ha), сточном репом (13 ha). Истовремено је смањена воћарска производња. Регистровано је 25000 стабала шљива, 1500 јабука, 1200 крушке и 512 ораха. Површина под виноградима је порасла на 10,7 ha, али је принос са 1 ha смањен на 1200 hl вина.

У извештају Месног народног одбора за 1949. годину пише да је севтвени пролећни план реализован са 95%, јесењи са 89%. Планирана је поправка путева и спашавање воћњака од губара. Месни народни одбор је поседовао спискове о подели жита становништву, откупу житарица, повртарских култура, стоке, млека. Планови откупа су углавном реализовани, па и у већем обиму. Године 1947. донета је уредба о обавезном засејавању ораница, одређени су рокови за засејавање, уведена контрола рада.³ У Прислоници је постојала фарма на којој су узгајане свиње, јунад, вршен тов бикова. Ти објекти су неискоришћени.

Табела 1. – Пољопривредно становништво према активности⁴

Год.	Укупно ст.	Пољопривредно					
		Свега	% од укупног	Активно	% од укупног	Издржавано	% од укупног
1971.	1.809	1.299	71,8	768	42,5	531	29,3
1981.	1.735	875	50,4	619	35,7	256	14,7
1991.	1.637	678	41,4	517	31,6	161	9,8
2002.	1.591	345	21,7	238	15,0	107	6,7

Подаци из табеле 1. показују да се смањује укупно и пољопривредно становништво, што потврђује процес деаграризације. Изразито је смањење пољопривредног становништва у периоду 1991–2002. година. Смањење броја издржаваног становништва указује на повећање броја запослених, али и на смањење млађег, радно неактивног становништва.

³ Грађа Историјског архива у Чачку, фондови Општина прислоницка и Народно-ослободилачки одбор Прислонице.

⁴ Пописи укупног и пољопривредног становништва за наведене године, Савезни и Републички завода за статистику, Београд.

Табела 2. – Домаћинства према величини поседа⁵

Год.	Укупно	Без земље и до 0,1 ha	0,11–1,00	1,01–3,00	3,01–5,00	5,01–10,00	Више од 10 ha
1971.	487	34	52	169	133	91	6
1991.	489	56	84	176	108	62	3

Адекватно поређење података је отежано чињеницом да су се упитници у последња четири пописа разликовали, те су подаци за број домаћинстава према величини поседа у 1981. и 2002. години евидентирани само на нивоу општина. Поређење података из табеле 2. указује да је у наведеном периоду повећан број домаћинстава са малим поседима. Најмање је оних који имају поседе веће од 10 ha и који се искључиво баве пољопривредом.

Табела 3. – Коришћена површина и просечна површина по домаћинству⁶

Година	Коришћена површина (ha)			
	Укупна	Просечна укупна по домаћинству	Обрадива	Просечна обрадива по домаћинству
1981.	1 823	3,7	1 357	2,7
1991.	1 333	2,7	919	1,9
2002.	1 280	2,6	834	1,7

Евидентно је смањење укупних и обрадивих површина, као и просечних површина по домаћинству. Оно је изразитије у периоду 1981–1991, него у периоду 1991–2002. година. Појачана индустријализација и запошљавање становника Прислонице у фабрике у Чачку у првом периоду условила је мање коришћење површина. У другом периоду долази до обнављања пољопривредне производње, иако се коришћене површине смањују.

Табела 4. – Пољопривредни фондови⁷

Година	Говеда	Овце	Свиње	Живина
1981.	946	1563	689	7 671
1991.	699	861	1 120	6 214
2002.	513	830	935	4 606

Запажа се смањење сточног фонда говеда, оваца и живине, с тим да је оно изразитије у периоду 1981–1991, него од 1991. до 2002. године. Код

⁵ **Пописи пољопривредног становништва према величини поседа за наведене године**, Савезни завод за статистику, Београд.

⁶ **Пописи домаћинстава, пољопривредног становништва и пољопривредних фондова домаћинстава за наведене године**, Савезни и Републички завод за статистику, Београд.

⁷ **Исто.**

узгоја свиња је регистрован пораст у првом периоду, а блаже смањење у другом. Интензивнији развој говедарства и овчарства у подножју Вујна условљава неколико фактора: мали принос на пашњацима и ливадама, средња плодност земљишта (преовлађују еродирани смонице), изостанак модерних пољопривредних метода, непланска и несистематска употреба.

У Прислоници је заступљена индивидуална производња. Већина пољопривредника није уско специјализовала производњу. Неки од њих предају млеко Чачанској млекарни, али се баве и узгајањем житарица и повртарством. Најбољи услови за повртарство постоје у долини Дичине, али је производња смањена због отпадних индустријских вода из Горњег Милановца. Актуелно је повртарство у пластеницима. Заступљено је ратарство у функцији сточарства. Највеће воћарске површине су под шљивом, кајсијом, крушком, јабуком, вишњом.

Подвујански простор је један од четири у општини Чачак, издвојених на основу воћарске производње. Осим Прислонице обухвата села Ракову и Љубић. Око 15% свих стабала воћа у општини Чачак налази се на овом простору. Најзаступљенија је шљива (стенлејка и чачанска лепотица). Израчунато је од 1 ha укупне површине 22% чине стабла шљиве.

Део стратегије општине Чачак, који су урадили Институт за воћарство и Агрономски факултет, истиче: модернизацију пољопривредне производње, производњу за тржиште, оптималну употребу расположивих природних ресурса, здраву и квалитетну храну, контролу употребе хемијских средстава. У стратешка опредељења се убрајају: изградња система за наводњавање, регистрација аграрних газдинстава и произвођача, евиденција и обележавање животиња, кредитна подршка за укрупњавање поседа, развој комерцијалних газдинстава, прерађивачких капацитета и набавку опреме.

Као кључно стратешко опредељење издваја се подршка развоју аграра и села. Приоритетни задаци су: формирање специјализованих удружења произвођача и прерађивача, задруга и кооператива, дефинисање заштићених подручја за производњу одређене врсте воћа, поврћа, производа сточарства и пчеларства, запошљавање агронома у селу. Заштићени производ би могла бити шљива. Удруживање пољопривредника има за циљ организовање и заједнички наступ на тржишту, формирање заједничких центара класирања, паковања и складиштења производа, набавку репроматеријала и механизације, унапређење квалитета производа и стварање препознатљивих производа са географским пореклом. Основни задатак је и увођење функције агронома. Он би требало да даје савете у избору сорти и хибрида биљака, сорти животиња, технологија гајења, одређивању усева итд.⁸

⁸ Група аутора: **Стратегија развоја општине Чачак – пољопривреда, производња хране и развој села**, Институт за воћарство и Агрономски факултет у Чачку, 2004.

Туризам

Иако постоје природни услови за развој туризма, више су афирмисане антропогене вредности: манастир Вујан и Сабор фрулаша Србије ”Ој Мораво”.

Манастир Вујан се налази на истоименој планини, на 513 m надморске висине. Повезан је асфалтним путем са Прислоницом и Брђанима. Настанак манастира се везује за колибу испосницу и гроб непознатог монаха, на чијем месту је подигнута Хујанска богомоља. Погрешно је манастир Вујан поистоветити са манастиром Обровин, који се налазио јужније. Обровин су основали монаси из Овчарско-кабларских манастира, али је ова богомоља спаљена. Калуђери су богослужење вршили у колиби испосници, на чијим темељима је настао манастир Вујан. Године 1597. испосница је опустела.

Црква посвећена Светом Архангелу Михаилу подигнута је 1805. године. Ктитор је био Никола Милићевић Луњевица, војвода из Првог и Другог српског устанка и деда краљице Драге Машин. Црква је једнобродна, скромне архитектуре, са октогоналним звоником. У цркви се налазе гробови непознатог монаха, Николе Луњевице, Лазара Мутапа, војводе из Првог и Другог српског устанка и Хаџи Јована Милошевића, старешине манастира. У манастирској ризници су иконе, књиге, рукописи, крстови. Највреднија је икона Светог Архангела Михаила, која је под заштитом државе. Године 1853. је грађен велики конак, по жељи кнеза Александра Карађорђевића. Његова реконструкција је завршена 1990. године. У манастиру је постојала школа, у којој су се описмењавали дечаци из околних села (Прислонице, Брђана и Прељине). Црква манастира Вујан је споменик културе од великог значаја.⁹ Највећи туристички значај има током Сабора фрулаша.

Сабор фрулаша Србије ”Ој Мораво” се одржава од 1988. године. Иницијативу за организовање ове манифестације су покренули Миодраг Азањац, професор Факултета музичких уметности, Радован Маринковић, књижевник из Чачка и Милован Правдић из Прислонице. Такмичари знање показују свирајући фрулу, двојнице и гајде. Манифестацију прате наступи беседника, песника, певача и фолклорних друштава, изложба ручних радова. У циљу обogaћења садржаја и промоције сеоског туризма, у оквиру овогодишњег, 19. сабора, одржано је саветовање. Повратак традиционалним вредностима омогућен је у етнорадионици и у такмичењу у спремању старих јела. У просторијама школе, Дому културе и етно дворишту приказана су умећа учесника вајарске колоније, градитеља фрула, старих заната, промовисана књига ”Са фрулом кроз живот”.

⁹ Глишић М.: **Манастир Вујан**, издавач манастир Вујан, 1994.

Значај за развој туризма имало је оснивање Туристичког друштва "Вујан" 1982. године. Средином 80-их година прошлог века у Прислоници се сеоским туризмом бавило 12 домаћинстава. У време када је Туристичким друштвом "Вујан" руководио Милован Правдић, Прислоницу су посетили Енглези, Украјинци, Руси, Пољаци, Чеси. Ово друштво само формално постоји, а сеоским туризмом се баве два домаћинства.

Најдужу традицију у бављењу сеоским туризмом у Прислоници има Добрила Правдић. Она туристима издаје две двокреветне и једну једнокреветну собу са заједничким купатилом. Туристи долазе углавном лети, поготову у време сабора. Дужина боравка је од 7 до 10 дана, а у сезони буде 10 туриста. Највише их је из Београда, мање из Новог Сада и Ниша. Ово домаћинство посећују туристи из Македоније, Црне Горе, а регистрован је један туриста из Словеније. На трпези су производи домаће и здраве хране. Добрила Правдић има у плану проширење смештајних капацитета изградњом куће у етно стилу.

Добрила Вићовић последње три године издаје три собе са једним купатилом. Посетиоци су из Ниша, Београда, Зајечара. Припрема хране је у договору са туристима. За бављење сеоским туризмом је заинтересовано и домаћинство Драгана Тепчевића, које располаже са две двокреветне собе. У садржаје боравка се убрајају шетње, одлазак до манастира Вујан, а неки посетиоци одлазе у Коштунџе и Овчар Бању. Сеоски туризам може бити допунска делатност и извор прихода, јер економски ефекти нису велики и сезонског су карактера.

Остале делатности

Иако је Прислоница рурално насеље, њен положај је условио развој не само пољопривреде, већ и других делатности. Постојећи капацитети нису великог обима, али указују да ово насеље не мора бити искључиво пољопривредно.

Новијег датума је мања фабрика грађевинског материјала за прераду дрвета "Томовић паркет". Ове године је почео са радом млин "Кеси промет". У млину је запослено петоро радника. Капацитет је 80 t на 24 сата. Пшеницу мељу за потребе локалног становништва и пекара.

Предузеће "Вргањ" је основано 1987. године. У хладњачи се обрађују шумске печурке (вргањ, лисичарка, смрчак, црна труба) и воће (малина, купина, шљива). Капацитет за замрзавање је 25 t за 24 часа, а на лагер замрзнутих производа може да стане 700 t. Две преткоморе за дораду воћа су величине 300 m². Рад у хладњачи се обавља десет месеци годишње. Запослено је од 50 до 100 радника, у зависности од обима посла. Трећина запослених је из Прислонице. Производња је намењена извозу, тако да се 90% шумских плодова дистрибуира на италијанско тржиште. Воће се извози у

Аустрију, Немачку и Енглеску. Конкурентна предузећа су у Прељини и Чачку. Хладњача "Вргањ" послује са бројним проблемима, везаним за нередовне уплате купаца производа. Уколико ово предузеће опстане, власник ће се определити да уз помоћ кредита, отвори капацитете за сушење воћа, јер су на енглеском тржишту тражени воћни чајеви. Породица Милошевић је изградила капацитете мањег обима за конзервирање поврћа и прераду воћа (мармеладе).

У друштвеној својини се налази око 500 ha шуме. Феликс Каниц је, шездесетих година XIX века, забележио да су шуме манастира Вујан богате храстом лужњаком и цером. До завршетка Другог светског рата манастирски посед је располагао са 146 ha шуме. Законом о аграрној реформи одузет је 141 ha. Нови закон обавезује враћање имања манастиру, а требало би да се реализује до краја године. Знатне површине у Прислоници су пошумљене. Води се рачуна о сечи.

Године 1967. доведена је вода са Црвеног извора, а девет година касније са извора Добра вода из села Луњевице. Око 240 домаћинстава се снабдева водом из Рзава. У Прислоници постоји 35 km локалне водоводне мреже у четири висинске зоне.

Крајем XIX века изграђен је пут, који је 60-их година XX века замењен асфалтним путем – Ибарском магистралом. Стари пут, назван Ленија, од Чачка преко планине Рудник, Младеновца до Београда, служио је кирицијама и рабацијама да би превезли пољопривредне производе до Београда, а из Београда индустријску робу. Постојала је и пруга узаног колосека од Београда до Вардишта (касније Сарајева), која је била у употреби до 1969. године. Године 1972. реконструисан је некадашњи општински пут, а 70-их година XX века асфалтирано 26 km путева.¹⁰ У плану је изградња пруге Горњи Милановац–Чачак. Магистрални пут М–22 (Ибарска магистрала) пролази на дужини око 5 km кроз Прислоницу. Локални путеви су са ознакама L–320, дужине око 10 km и L–304, дужине око 7 km. Уочи одржавања Сабора фрулаша асфалтирано је 4 km и насуто је 6,5 km пута. У краткорочном плану је асфалтирање бројних макадамских путева. Телефонска мрежа постоји од 1978. године. У току је постављање подземног оптичког кабла, којим ће се телефонске везе побољшати. Саобраћајни положај је добар, а саобраћајна повезаност са Чачком слаба.

На развој занатства у прошлости имало је Удружење занатлија за срез Љубићки, са седиштем у Прељини. Оно је основано 1936, укинато 1947. године. У удружењу су издаване дозволе за обављање занатске делатности, потписивани уговори о изучавању заната, а постојао је Правилник о полагању калфенских и мајсторских заната.¹¹ Међу занатлијама у

¹⁰ Ћусловић Д.: **Ћусловићи из Прислонице**, Издање аутора, Прислоница, 2001.

¹¹ Василић В.: **Водич Историјског архива у Чачку**, 1988.

Прислоници највише је било ковача, столара и колара, мање абација (кројача), пинтера (правили су каце и бурад) и дунђера (зидара).

Као један од приоритетних задатака издваја се градња канализационе мреже. Центар села је урбанизован. У њему се налазе: четвороразредна школа, дом културе, Месна заједница и канцеларија, летња позорница на којој се одржава Сабор фрулаша, спортски терени. У спомен парку су бисте Лазара Мутапа и Милутина Ђоковића, оснивача и првог председника Народно-ослободилачког одбора, као и спомен плоча погинулима у Другом светском рату.

Просвећеност становништва је била слаба. Велики број мештана је био неписмен, поготову жене. До 1904. године, када је у Прислоници отворена прва школа, ђаци су се школовали у Брђанима, Прељини, Мојсињу и манастиру Вујан. Данас у Прислоници постоје четири одељења са 30 ђака и три учитељице, као и предшколско одељење. Прислоница нема здравствену амбуланту, те здравствена заштита није на потребном нивоу. Ветеринарска станица "Ветком" више не ради.

Закључак

Насеље Прислоница, подједнако удаљено од Чачка и Горњег Милановца, налази се у подножју планине Вујан, мањим делом поред реке Дичине. Надморска висина која варира од 247 до 857 m и близина магистралног пута М-22 пружају могућности за развој различитих делатности.

Евидентно је да се проценат пољопривредног становништва у укупном смањује. У периоду 1971–2002. година проценат пољопривредног становништва је опао са готово 72 на 22%. Смањују се величина поседа, сточни фондови, коришћена површина. Могућност ревитализације треба тражити у низу мера стимулисања развоја пољопривреде. Повољна кредитна политика би омогућила осавремењивање пољопривредне производње, а самим тим и повећане приносе. У долини Дичине, уз формирање система наводњавања, перспективу има повртарство. У подножју Вујна ће се и даље узгајати шљива, као биљна култура са заштићеним пореклом, иако има услова и за раст других врста воћа (кајсија, вишња, крушка). Евиденција сточног фонда треба да допринесе свеобухватној анализи и да укаже на даље могућности за развој сточарства. Пољопривредна статистика у првој половини XX века је била много детаљнија. Треба искористити и реконструисати постојеће објекте некадашње сточне фарме, који су годинама напуштени. Оснивање задруга, на савременом нивоу, са задругарима као њеним организаторима и управљачима и саветодавна улога агронома такође би поспешили пољопривредну производњу.

Уз даља улагања у инфраструктуру, која у последње време нису била мала, пажњу треба посветити бављењу домаћинства сеоским тури-

змом. Економски ефекти ове врсте туризма нису велики, те је она додатни извор прихода. Туристима треба омогућити богате садржаје, упознати их са начином живота у селу у прошлости и данас, показати им објекте старе сеоске архитектуре и манастир Вујан. Зато је Прислоница најпосећенија у време Сабора фрулаша. Ентузијазам и воља неопходни су за обнављање рада Туристичког друштва "Вујан".

Подршку развоју малих предузећа као једно од стратешких опредељења треба искористити, као и чињеницу да је оваква предузећа најбоље градити поред магистралног пута. Доста је урађено у изградњи саобраћајне инфраструктуре, а у плану је и даље асфалтирање макадамских путева.

Sanja Pavlović

**ECONOMIC EXCELLENCES OF PRISLONICA IN THE PAST,
MOMENTARY CASE AND POSSIBILITIES FOR REVITALIZATION**

Summary

Settlement Prislonica, on the equally distance from Cacak and Gornji Milanovac, is located in the bottom of the mountain Vujan and near Dicina river. Altitude is varying between 247 and 857 m and nearness to road M-22 giving possibility for different activities. It is clearly that percentage of agricultural population is decreasing. In period of time between year 1971 and 2002, percentage of agricultural population is being fallen from 72 to 22 percentage. It has been decreasing size of possession, cattle funds and using area. Revitalization possibility may be found in variety actions by stimulation agricultural manufacture and involving younger population in that poces. Opportunity of credit politics will enable modernization agricultural production and follow growing yield. In the Dicina valley, with forming system for irrigation, vegetable will have huge perspective. In the bottom of the mountain Vujan, plumb will be cultivate, as plant culture with save aucestory, although there is condition for the other fruit sort (apricot, cherry, pear). Agricultural statistics at mid XX century was highly detailed. It should be use and reconstruction available objects of old farm which hasn't been using by the years.

Monastery of Vujan, piper fair of Serbia "Oj Moravo" and rural tourism may contribute tourism assert village Prislonica. Adequate propaganda and marketing are priorities. Fair of piper could be more visited. With further investment in infrastructure, which wasn't negligible during last time, attention should be dedicate in household occupy in countrified. Profits from this kind of tourism aren't considerable, so it is extended resource of profit. Tourists rich contens should be provide, introduce tourists with manner of life in village in the past and now, showing olden objects countrified architecture and monastery Vujan. For this resons, Prislonica is most visited during the Fair piper. Enthusiasm and mood are necesasary for restoration service of tourist association "Vujan". Assistance for developement of minor and mean company as one of the strategic destination should be utilize, so the fact that it is best to build this company near the road M-22. It has been quite done in build traffic infrastructure, and plans involve further asphalt macadams roads.